jaieguneko egunkaria: San Juan argi errituala poliziaren kontrolera

Zortziak dira eta kaleko balkoietatik datozen txaloak entzuten dira. Bulegoan lan egiteko baimena lortu dut, egun osoan arroparen gelan ez geratzeko, eta, beraz, badira egun batzuk balkoian ez naizela lehenengoa txalotzeko prestatzen. Ez dut inor engainatu nahi. Hitz egitea besterik ez zen. Lehena, ez naiz inoiz izan.

Harrigarria bada ere, etxadi-patioko bizilagun guztien artean, aurreko eraikineko terrazako gay tipoa zen serioago hartzen zuena. Egia da bi terrazen arteko ikuspena oso ona dela, baina entzierroaren aurretik hitz batzuk trukatu eta agurtu ditudan bakarra ere bada. Uste dut badela larruzko zerbait, lotura goibela duena, bloke arteko patioko gainerako biztanleak baino antzekoago egiten gaituena. Izan ere, anaitasun handia sentitzen dut bere terrazan gaupasa ostekoak egiten ikusten dudanean lagun gazte batzuekin. Batzuetan laster oheratu naizelako eta bere musika entzuten nuelako, baina beste askotan ni ere ilunabarraren bila nenbilelako. Lotara joatea gaua bukatzea da, latitudeak eta eguzkiaren posizioak ez dute axola. Ez da ordutan neurtzen, erlojuaren orratzak leku berdinetatik igarotzen dira berriro. Izan ere, gaua amaitzeak mementoko fraktaltasuna mespretxatzen du. Gauero asko direlako, dio kristalak.

Izan ere, igogailuan inor gutxik irribarre egingo zioten pertsona hura bi alde baino ez zituen errital baten arima zen: txaloka ari zirenak eta txalo egiten ez zutenak.

Derrigorrezkoa zen, zelatatuak ginen. Eta Juanek, bere izena asmatuko dut, ez baitut gogoratzen, elementu pertsonalak gehitzen zizkion auzoak gogotik besarkatu zuen erritual jendetsu horri. Juanek aulki baten gainean PA bat jartzen zuen balkoian, eta bolumen osoan jaurtitzen zizkigun larogei hamarkadako abesti aski ezagunak, nahiz eta noizbait emakume bakarlaria zuen alemaniar bandaren bat jarri zuen. Txaloak baino gehiago irauten zuen horrek, hiru baita lau abesti ere. Jendea dantzatzera edo pixka bat mugitzera animatzen zen arren, berak esaten zidan: “Ez dut gehiago jarriko agian haserretu daitezke eta”.

Banderak ageri dira balkoietan, marra gorriz urratuta, gorri-hori-gorria, gorri-hori-morea, hori-urdin-gorria, edo bandera tornasolatua, baina ez zuen hainbeste jendek, banderak bezala, heuren gorputza astintzen. Juanek egiten zuen. Itxura zorrotzekoa, ilea moztuta, askotan soin biluzi ondo tatuatuarekin, eta estaltzen zuenean, kirol-arropa teknikoa eta larru beltza tartekatzen zituen uniforme nagusi gisa. Zalantzarik gabe, zeremoniaren gurua zen, eta uste dut ohi baino onarpen handiagoa zuela. Izan ere, ez naiz fidatzen denon eta, bereziki, han geundenon buru irekieraz, txalo egiten eta beste abesti batzuk eskatzen genizkion bitartean. Sarritan zalantzan jartzen dut nire sendotasun morala, arrazismotxoak – zioen lagun batek –, eta gertaera bidegabeen aurreko koldarkeriak. Bat-batean, bazirudien desagertu egin zirela, edozein unetan haragi gaixoa izan gintezkeelako. Errematea emateko, Juanek hiruzpalau suziri jaurtitzen zituen, ekitaldiaren azken burrunba egiteko. “Hiruzpalau” zioen, “inor ez haserretzeko”. Ni, muzin, musikarekin ateratzen nintzen eta momentua aprobetxatzen nuen ardo batzuk eta aperitibo pixka bat jartzeko bikotekidearekin. Askotan, beste betebehar batzuk alde batera uzteko seinalea izaten zen. Batzuetan elkarrizketa labur bat izaten zen balkoien artean, hutsala, erritu kodea

mailakatzeko adinekoa. Gorputzak bereizteko hitza gorputzak elkartzeko ezintasunarekin azpimarratzen zen. Urruntasunak lotsa ezabatzen zuen. Kolonbiarren bi alaba koreografiekin kulunkatzen ziren, eta oso entsaiatuak ekartzen zituzten. Urruntasunaren segurtasunak, adineko emakume batek bere burua gorantz botatzea eta bere bularrak erakustea eragin zuen, kirolariek garaipen bat ospatzen dutenean egiten duten bezala. Titiak astintzen ari ziren. Keinu frenetikoak, keinu amorratuak, ukondo-kolpeak eta begirune eza.

Beste egun batean, beste erritu bat, urtebetetze bat. Ez zen ez kandelarik ez kanturik izan, beste elementu batzuekin jo genuen antzinako festara. Bartzelonako mendian geratu ginen, ordekak dituen lorategi bat den Bartzelonako mendian. Festa bezala, benetan, entretenimendu pautatua dena. Alboetan pinudi bat eta futbol-zelai bat dituen zementuzko plano bat. Metropoliak kalea bereganatzeko ahalmena eta su baten inguruan erritual propioak ospatzeko aukera hainbat belaunaldiri kendu die. Festarik gabe ez dago gu geurik. Eta hor geunden oraindik kontrol sozialari iseka egin gabe. Beste pertsonarik gabe geratu zen leku hura ezagutuz, hara deitu genuenak izan ezik. Gertatuko ziren ekintzen hierarkia asmatuz, lehentxeago erabaki ahal izan genituenak. Ekintza bakoitzarekin elementu ohikoenak agertzen joan ziren, edaria, janaria, musika, eta energia eutsia. Narkotikoak. Ni botila berde mingots, izotz eta gozo ilun batekin agertu nintzen. Edabeek ez dute markarik. Zenbait kopa ostean, dantza biribilean egiten zen. Suari deitu genion, baina kontrolatuta eta edozer gauza prestatzeko. Desiraren baldarkeria guztiarekin mugitzen ginen, jarioak estropezuka mozten ziren. Hasiera bat finkatu zen, baina ez amaiera bat. Ez zegoen ihes-planik. Inork ez zigun etxera itzultzeko tunelik egin. Legez kanpoko ordua iritsi da. Errua eta beldurra, emantzipatu gabeko esperientziarekin batera. Mendialdetik bilketa mugimendua ikus zitekeen.

kaleetan. Eta aurreko asteen ostean, hormez eta mehatxu normatiboez beteak, ezin genuen arnasa hartu.

Zer gertatzen da arnasa falta bazaizu? Bularra estutu, airea ez dago kanpoan, trakea estutu egiten da eta eztarriari bere lana egiteko eskatzen dio. Airea ez dago kanpoan. Bularraren presioa bururantz. Zerbait hidraulikoa, gorputzeko ura nonbaitetik ateratzeko kontzentratuko balitz bezala. Ez ahotik, eztarriak ezetz dio, ez aurrera ez atzera. Belarriak betetzen dira, eta soinu batean, pedal batean, eusten zaie. Sudurzuloak saiatzen dira, irekitzen dira, begien arroa egiten dute. Hauek itsutzen dira edozein ur azaletan, une horretan bizitza murgiltzen da. Eta ahoa begietatik ateratzen denaz betetzen da, eta orduan bakarrik eman daiteke trago bat eta ireki berriro eztarria eta min ematen du eta hitzak ez diren gauzak esan nahi ditu, eta berriro ikusten dira begiak flotazio lerroaren azpian. Zer gertatzen da arnasa falta bazaizu? Bada, hondoratu eta min ematen dizu, eta dena estutzen du irteteko, eta ezer ez da sartzen.

Etxeratzeko agindua. Keta tokea. Ilargia piszisen kokatua. Eta orduan festa dator, antzinakoa, bi eta lau hankatan ibil zitezkeen izakiena, isatsa zutenena. Une mitologikoa iristen da eta sistemak, egiturak eta erakundeak suntsitzen dira. Gorputzak bat bihurtzen dira, hitzek ez baitituzte bereizten. Fruitu beretik jaten dute. Eta garrasia sortzen da, ahotsa mandibulatzen da, gogoa deskargatzen da eta azkenean airea har daiteke. Itotzen zuen ura putzu bat da, eta oinak haren gainean dilin-dalan. Dantza korroan frenetiko bihurtzen da eta sua pizten da. Kanpoko hizkuntzak eta lurreko giharrak hausten dituzten oihuak. Aho irekiak eta mihiak kanpoan, hornidura konpontzailea jasotzeko. Ez dira musuak, ama batek jaten eta edaten ematen digu. Zuziak gara, zirkuluak forma konplexuagoak hartzen du. Barruko sua irteten da eta besteen suarekin

elkartzen eta partekatzen da. Komunean desagertzearen fisikotasuna, erreberberazioan elkarguneak sortzen dira. Arropak sutan eta kontzientziaren biluztasuna agerian. Ez naiz saiatzen inguruan daukadana aldatzen, ez dut konparatzen, ez dut orainaldian aztertzen, ulermenetik ihes egiten dit.

Eta orduan ingurura begiratzen dugu eta plaza inprobisatu horretan beste zirkulu batzuk daude. Nerabe talde bat dago su ezberdin batekin, beste kolore batekoak eta beste geometria batzuk aplikatzen dituzten dantzekin. Jatorri desberdinetako erritmoak. Tekno-bachatak, reguetoiak, atzoko eta biharko musikak, oraina ez da, soilik dantzatzen da. Haiek jaio baino lehenago agertutako arropak: jaka espiritista sintetikoak, barçaren jertseak Medellin turkesan, koadrozko alkandorak goialdean eta amerikarrak alderantziz, politikaz beteriko forruekin. Denak lotuta, jantzi gabe, gorputzaren altuera desberdinetan.

Adineko andre talde bat dago, atsoena, arropak altxatu eta bularrak erakusten dituena. Ez dira txukun mugitzen, baina batera mugitzen dira eta arropak lurrera botatzen dituzte. Bularrak ere ez dira konpas jakin batean mugitzen. Arropa biguneko ohe bat, oinutsik zapalduta, kuxinez estalita balego bezala. Metafora materiala bihurtzen da eta lehen pertsona batek kuxinetako bat kapela bezala erabiltzen du. Beste batzuk atzetik doaz eta betegarria husten dute.

Gu zeharka begira, mozorroaren emozioan, biluztasunaren inbidian, rol-aldaketen xalotasunean. Artefaktu batzuk aurkitu genituen, hegodun bihurtzen gintuztenak. Xafla herdoildu astunak, baina besapeetan sartzen zirenak. Txaketetatik gertu hegan egiten dugu, titietatik hurbil hegan egiten dugu, bultza egiten dute, neska gazteek eutsi egiten digute, gauza

ulertezinekin bizi ahal izateko borondatea zentrifugatzen dugu.

Eta zoruko zementua irekitzen da eta sahats negarti bat sortzen da. Adar flazidoek lurra ukitzen dute eta bertan jartzen gara, nerabeak, adinekoak, hegodunak, kontserbadoreak eta ama batek erditu zituenak. Denak mendian zeuden antzinako atrakzio horietako batean igota. Gorputzak estaltzen dituen eta aurpegiak erakusten dituen manta bat. Elkarri masajea ematen dioten gorputz batzuk, adarretatik zintzilik biratzen direnak, eta segundo batzuez hiria bere oinetan ikusten dutenak. San Juanen erritu-argia poliziaren kontrolera.